

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje ja suunnitelma toimeenpanosta/raportoinnista

Kunnanhallituksen maaliskuussa antaman selonteon mukaisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen ja suunnitelman laatiminen ja asian kokonaisvaltainen kehittäminen/toimeenpano toimeenpannaan vuoden 2026 kuluessa.

Päivitettävään hallintosäätöön on sisällytetty sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet ja eri toimijoiden vastuukuvaukset. Kunnanhallituksen hyväksymä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje sisältää hallinnollisen tarkastelunäkökulman 18 eri teemakokonaisuudesta. Lisäksi kunkin palvelualueen lautakunta vastaa oman substanssinsa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoi kunnanhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja johtopäätöksistä.

Asiakirjan tarkasteluohje

Ohjeen vasemmanpuoliseen laatikkokenttään on sisällytetty kunkin teeman osalta ymmärrettävä tekstikuvaus, jotta kaikki toimijatahot ymmärtävät mitä *"hyvän hallinnon kokonaisuus"* tiivistetysti tarkoittaa kunkin teeman kohdalla. Lisäksi laatikkokenttään on tarvittaessa liitetty teemaan liittyvä linkki lisätietojen antamiseksi.

Ohjeen oikeanpuolisella laatikkokentällä kuvataan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelmaa, eli mitkä kehittämistoimet ja valvonta/kontrollitoimet ovat kulloinkin toimeenpanossa /raportoitavina. Toimia suunniteltaessa on varmistettava, että:

- kehittämis- ja valvontatoimia suunnitellaan eri teemojen kesken tunnistettujen tarpeiden perusteella, säännöllisesti ja riittävästi
- akuuteimmat ja merkittävimmät toimet pystytään toimeenpanemaan viiveittä
- kehittämis- ja valvontatoimien vaatima henkilö- ja aikaresurssi on riittävä ja että työ jakaantuu aikataulullisesti järkeviin ajankohtiin

Dokumentointi ja raportointi

Sekä kehittämistoimien että valvonta-/kontrollitoimien dokumentointi ja raportointi tehdään Graniten kokonaisriskienhallinta-moduliin tehtävinä riskikirjauksina ja niiden raportointina. Raportoinnista eri vastuutahoille annetaan erillinen ohjeistus.

Ohjeen ja suunnitelman päivittäminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta päivitetään tarvittaessa kunnanhallituksen päätöksellä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelma täydentyy ja päivittyy kunnanjohtajan päätösvallalla vuosittain huhtikuussa sekä aina tarvittaessa erillispäivityksin kalenterivuoden aikana. Suunnitelma voi sisältää myös aikataulullisesti yli kalenterivuoden ulottuvia toimia.

Kunnan johtoryhmä arvio suunniteltujen toimenpiteiden määrää, laajuutta ja riittävyyttä säännöllisin väliajoin.

Hallinto-, asianvalmistelu- ja päätöksentekoprosessit

Kuvaus hyvän hallinnon mukaisesta vaateesta

Hallinto- asianvalmistelu- ja päätöksentekoprosessit perustuvat selkeisiin ja hallintosäännön mukaisiin vastuihin, riittävään tiedonhankintaan ja dokumentointiin.

Päätökset valmistellaan huolellisesti, vaihtoehdot/riskit arvioiden ja ne tehdään toimivallan mukaisesti ja esteellisyydet arvioiden. Päätösten toimeenpano tehdään viiveettä, mutta mahdolliset muutoksenhakuprosessit huomioon ottaen.

- <https://www.lempaala.fi/lempaala-tietoa/paatoksenteko/saannot-ja-ohjeet/>
- [Hyvän päätöksen muistilista 28.11.2023](#)

Suunnitellut kehittämistoimet ja aikataulu

- * kuntakonsernin kokonaisvaltaisen riskikartoituksen päivittäminen, loppuvuosi 2026-alkuvuosi 2027
- * konserniohjeen päivittäminen, syksy 2026

Suunnitellut valvonta- ja kontrollitoimet ja aikataulu

- * xxx
- * xxx

Henkilöstöasiat

Kuvaus hyvän hallinnon mukaisesta vaateesta

Henkilöstöasioiden toimintatavat ovat yhdenvertaiset, oikeudenmukaiset, läpinäkyvät ja yhdenmukaisesti ohjeistetut. Johtaminen, osaamisen kehittäminen, työntekävien suunnittelu ja urakehitys sekä rekrytointi tukevat strategian ja toiminnan tavoitteita ja riskien hallintaa.

Ydinasioita ovat avoimuus, toiminnan sujuvuus (mm. hr-järjestelmien käyttö) toimenpiteiden oikeasuhteisuus sekä osaamiseen, työhyvinvointiin, työturvallisuuteen ja avainhenkilöriippuvuuksiin liittyvät tekijät, joita seurataan ja hallitaan suunnitelmallisesti.

- [Henkilöstöasiat – Aloitus](#)

Suunnitellut kehittämistoimet ja aikataulu

- * työsuorituksen arvioinnin kehittäminen vuoden 2026 aikana
- * palveluntuottajan ja TAHE-järjestelmien kilpailutus yhdessä talous- ja digipalveluiden kanssa v. 2026 aikana riittävän vaatimusmäärittelyin

Suunnitellut valvonta- ja kontrollitoimet ja aikataulu

- * esihenkilöiden riittävä tai laadukas osaaminen suorituksen arvioinnissa
- * xxx

Viestintä

Kuvaus hyvän hallinnon mukaisesta vaateesta

Viestintä tukee avointa ja luotettavaa toimintakulttuuria. Sisäinen ja ulkoinen viestintä on oikea-aikaista, totuudenmukaista ja kohderyhmälle sopivaa. Sisäinen valvonta varmistaa, että keskeinen tieto kulkee tehokkaasti päätöksenteon, johtamisen ja seurannan tueksi sekä että viestintään liittyvät maine- ja tietoriskit tunnistetaan ja hallitaan.

- [Viestintälinjaukset 2025.pptx](#)

Suunnitellut kehittämistoimet ja aikataulu

- * xxx

Suunnitellut valvonta- ja kontrollitoimet ja aikataulu

- * xxx
- * xxx

Toiminnan ja talouden suunnittelu, seuranta ja raportointi

Kuvaus hyvän hallinnon mukaisesta vaateesta

Toiminnan ja talouden suunnittelu perustuu kuntastrategiaan, talousarvioon/-suunnitelmaan ja konsernitason tavoitteisiin.

Suunnittelu on realistista ja pitkän aikavälin kestävyyttä huomioivaa ja toiminnalliset /taloudelliset riskit tunnistavaa. Seuranta ja raportointi on ajantasaista, luotettavaa ja päätöksenteon kannalta olennaista, ja se tukee päätöksenteon, operatiivisen johdon ja työyksiköiden mahdollisuuksia reagoida poikkeamiin ajoissa.

Talouden eri osajärjestelmien käyttö on sujuvaa ja ohjeistettua.

- [Talous](#)

Suunnitellut kehittämistoimet ja aikataulu

- * palveluntuottajan ja TAHE-järjestelmien kilpailutus yhdessä talous- ja digipalveluiden kanssa v. 2026 aikana riittävän vaatimusmäärittelyin

Suunnitellut valvonta- ja kontrollitoimet ja aikataulu

- * korkosuojaussopimusten riittävän tason ja markkinatilanteen tarkistamispalaveri, kesäkuu 2026
- * xxx

Kirjanpito, reskontratoiminnot ja maksuliikenne

Kuvaus hyvän hallinnon mukaisesta vaateesta

Kirjanpito tuottaa säännösten mukaiset, oikeat ja riittävät tiedot kunnan taloudellisesta asemasta ja toiminnan tuloksesta. Tiliöintiohjeistuksen noudattaminen ja kirjanpidon menettelyt tukevat tilinpäätöksen luotettavuutta ja tarkastettavuutta. Myynti- ja ostoireskontraprosessit sekä maksuliikenne hoidetaan hallitusti ja tehokkain valvontamenettelyin. Tehtävien eriyttäminen, hyväksymiskäytännöt ja seuranta ehkäisevät virheitä ja väärinkäytöksiä.

- [Talous](#)

Suunnitellut kehittämistoimet ja aikataulu

* xxx

Suunnitellut valvonta- ja kontrollitoimet ja aikataulu

- * käyttöoikeuksien tarkistaminen, syyskuu 2026
- * alv-tarkastus verohyötyjen optimoimiseksi, 10-12/ 2026

Tiedon hallinta

Kuvaus hyvän hallinnon mukaisesta vaateesta

Kunnan tiedonhallinta perustuu lainsäädäntöön, tiedonhallintamalliin ja yhtenäisiin toimintatapoihin. Asiakirjat ja tiedot käsitellään, säilytetään ja arkistoidaan suunnitelmallisesti ja elinkaariajattelua noudattaen.

- [Tiedonhallinta ja asiakirjahallinta, ohje](#)

Suunnitellut kehittämistoimet ja aikataulu

* xxx

Suunnitellut valvonta- ja kontrollitoimet ja aikataulu

- * xxx
- * xxx

ICT

Kuvaus hyvän hallinnon mukaisesta vaateesta

ICT-palvelut ja -järjestelmät tukevat kunnan perustehtäviä, toiminnan tehokkuutta ja palveluiden jatkuvuutta. Hankinnoissa ja kehittämisessä huomioidaan kustannustehokkuus, tietoturva, tietosuoja, seudullinen yhteensopivuus ja ennakoitavuus. Palveluita ja järjestelmiä käytetään tarkoituksenmukaisesti. Niiden toimintaa seurataan ja hallitaan yhteistyössä palveluntarjoajien kanssa.

- [Digiyksikkö perehdytysmateriaali 2026](#)

Suunnitellut kehittämistoimet ja aikataulu

- * valmistellaan tekoälyn hallintamalli 10-12/2026

Suunnitellut valvonta- ja kontrollitoimet ja aikataulu

- * digitiekartan päivitys puolivuositain
- * xxx

Tietoturva ja tietosuoja

Kuvaus hyvän hallinnon mukaisesta vaateesta

Tietoturvalla turvataan kunnan tietojen, järjestelmien ja palveluiden luottamuksellisuus, eheys ja saatavuus. Kunnassa noudatetaan seudullista tietoturvapoliittikkaa sekä muita määriteltyjä tietoturvaperiaatteita ja -ohjeita. Kunta huolehtii henkilötietojen käsittelystä tietosuojalainsäädännön ja hyvän hallintotavan mukaisesti. Vastuut ja menettelyt henkilötietojen käsittelyssä, suojaamisessa ja säilyttämisessä ovat selkeät.

- [HENKILÖSTÖN TIETOTURVA- JA TIETOSUOJAOPAS 250623](#)

Suunnitellut kehittämistoimet ja aikataulu

* xxx

Suunnitellut valvonta- ja kontrollitoimet ja aikataulu

- * koulujen arkistointikartoitus
- * tietoturvakyselyn käsittely yksiköissä,

Hankinnat

Kuvaus hyvän hallinnon mukaisesta vaateesta
Hankinnoissa noudatetaan lainsäädäntöä, hallintosääntöä, kunnanhallituksen hyväksymää hankintaohjetta ja hyvän hallinnon periaatteita.
Menettelyt ovat avoimia, dokumentoituja ja taloudellisesti perusteltuja.

- [Hankintaohje](#)

Suunnitellut kehittämistoimet ja aikataulu

* xxx

Suunnitellut valvonta- ja kontrollitoimet ja aikataulu

* hankintapäätösten sisällön oikeellisuuden vuosittainen otantatarkastelu

* xxx

Sopimusten hallinnointi

Kuvaus hyvän hallinnon mukaisesta vaateesta
Sopimuksia hallinnoidaan koko niiden elinkaaren ajan kunnanhallituksen hyväksymän yhtenäisohjeen mukaisesti. Sopimusvastuut, voimassaolot ja riskit ovat seurattavissa ja todennettavissa.

- [Sopimusten hallinta Lempäälän kunnassa.pdf](#)

Suunnitellut kehittämistoimet ja aikataulu

* sopimusvakuuksiin liittyvän koulutuksen valmistelu

Suunnitellut valvonta- ja kontrollitoimet ja aikataulu

* xxx

* xxx

Omaisuuksien hallinta

Kuvaus hyvän hallinnon mukaisesta vaateesta
Kunnan omaisuutta käytetään, hallitaan ja suojataan taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Omaisuutta koskevat tiedot pidetään ajan tasalla ja muutokset dokumentoidaan.

Suunnitellut kehittämistoimet ja aikataulu

* xxx

Suunnitellut valvonta- ja kontrollitoimet ja aikataulu

* xxx

* xxx

Vakuuttaminen

Kuvaus hyvän hallinnon mukaisesta vaateesta
Kunnan toiminta, henkilöstö, omaisuus ja vastuut vakuutetaan suhteessa tunnistettuihin riskeihin. Vakuutusturvan riittävyttä ja ajantasaisuutta seurataan säännöllisesti osana riskienhallintaa.

[Vakuutus käsikirja Lempäälän kunta 020126](#)

Suunnitellut kehittämistoimet ja aikataulu

* xxx

Suunnitellut valvonta- ja kontrollitoimet ja aikataulu

* vakuutusten vuosipalaveri ja vakuutusten sisällön ja markkinatilanteen kartoitus, syyskuu 2026

Projektitoiminta

Kuvaus hyvän hallinnon mukaisesta vaateesta
Projektit perustuvat hyväksytyyn päätökseen, tavoitteisiin ja budjettiin.
Projektien toimintaa, taloutta, aikatauluja ja tuloksia seurataan järjestelmällisesti ja mahdollisten ulkoisten rahoittajatahojen ohjeiden mukaisesti. Poikkeamat raportoidaan ja käsitellään viivytyksettä.

- [Ohjeet ja lomakkeet](#)

Suunnitellut kehittämistoimet ja aikataulu

* xxx

Suunnitellut valvonta- ja kontrollitoimet ja aikataulu

* xxx

* xxx

Avustukset

Kuvaus hyvän hallinnon mukaisesta vaateesta
Avustusten myöntämisessä, maksamisessa ja seurannassa varmistetaan tasapuolisuus, läpinäkyvyys ja käyttötarkoituksen noudattaminen sekä mahdollisesti annetut lainsäädännölliset menettelytapaohjeet.
Avustusten käytön valvonta perustuu selkeisiin ehtoihin ja jälkikäteen todennettavaan raportointiin.

-

Suunnitellut kehittämistoimet ja aikataulu

* de minimis -tukien uudistuneen ilmoittamiskäytännön ja valmisteluprosessin hallinnan varmistaminen, elokuu 2026

Suunnitellut valvonta- ja kontrollitoimet ja aikataulu

* xxx

* xxx

Väärinkäytösepäilyt

Kuvaus hyvän hallinnon mukaisesta vaateesta
Väärinkäytösepäilyt ja epäkohdat käsitellään luottamuksellisesti, puolueettomasti ja asianmukaisesti. Ilmoitusten käsittelystä ja toimenpiteistä jää dokumentoitu jälki, joka tukee vastuullista valvontaa.

-

Suunnitellut kehittämistoimet ja aikataulu

* xxx

Suunnitellut valvonta- ja kontrollitoimet ja aikataulu

* xxx

* xxx

Sivutoimien ilmoittaminen

Kuvaus hyvän hallinnon mukaisesta vaateesta
Sivutoimet on ilmoitettava ja käsiteltävä siten, ettei niistä aiheudu esteellisyyttä, eturistiriitaa tai haittaa luottamukselle. Sivutoimien hyväksyttävyyttä arvioidaan ennakolta ja ratkaisut dokumentoidaan.

- [Virkojen sivutoimiluvat ja -ilmoitus](#)

Suunnitellut kehittämistoimet ja aikataulu

* xxx

Suunnitellut valvonta- ja kontrollitoimet ja aikataulu

* xxx

* xxx

Lahjojen ja vieraanvaraisuuden vastaanottaminen

Kuvaus hyvän hallinnon mukaisesta vaateesta

Lahjojen ja vieraanvaraisuuden vastaanottamisessa noudatetaan koko kunnan yhteistä ohjeistusta.

Tapauskohtaisten menettelyiden tulee olla läpinäkyviä ja tarvittaessa dokumentoitavissa siten, että eettinen toiminta ja hyvä hallintotapa voidaan jälkikäteen todentaa ja arvioida.

- [Vieraanvaraisuuden vastaanottaminen ohje 2026.pptx](#)

Suunnitellut kehittämistoimet ja aikataulu

* ohjeen sisällön läpikäynti, päivittäminen ja jakelu Kanavaan, toukokuu 2026

Suunnitellut valvonta- ja kontrollitoimet ja aikataulu

* xxx

* xxx

Normaaliajan ja poikkeusolojen häiriötilanteisiin varautuminen

Kuvaus hyvän hallinnon mukaisesta vaateesta

Koko kuntakonserni varautuu normaaliajan häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin ennakkolisesti ja yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

Varautuminen perustuu tunnistettuihin riskeihin, lakisääteisiin velvoitteisiin sekä kunnan toiminnan ja palvelujen turvaamisen tarpeeseen.

Varautumisjärjestelyt, jatkuvuus- ja valmiussuunnitelmat sekä vastuut laaditaan, ylläpidetään ja päivitetään siten, että toiminnan jatkuvuus, päätöksenteon kyky ja väestön palvelut voidaan turvata kaikissa olosuhteissa.

Suunnitelmien ajantasaisuutta ja toimivuutta arvioidaan säännöllisesti.

Suunnitellut kehittämistoimet ja aikataulu

* suunnitelmallinen poikkeustilanteisiin varautuminen, tähän liittyvä työyksiköiden täydennyskoulutus
* häiriöviestinnän kehittäminen
* muu tarvittava varautumisen lisäresursointi, aikataulu 12/2026, mutta työ jatkuu vuonna 2027

Suunnitellut valvonta- ja kontrollitoimet ja aikataulu

* xxx

* xxx